K denním událostem.

Jak jsme se v minulém čísle již zmínili, tajemník Root v rozhovoru s washingtonským dopisovatelem vídeňského časopisu "Die Zeit" zařadil Čechy do živlů nežádoucích. Až dosud není nám známo, zda tajemník slov, jež mu do úst klade vídeňský, nám Čechům nepřátelský list, užil, ale je-li tomu tak, pak dává sekretář Root na jevo úplnou neznalost živlů přistěhovaleckých. Jak ze statistik vysvítá, Čechové jsou jedněmi z nejvzdělanějších přistěhovalců a jistě vysoko stojí nad oněmi živly, jež sekretář Root považuje za živly žádoucí. O tom měl by býti pan tajemník poučen.

*

Přednášky p. Karla Pelanta, sekretáře české sekce Volné Myšlenky a redaktora Volné Školy z Prahy, těší se zasloužené pozornosti v českých kruzích. Pan Pelant nyní dlí v Chicagu, odtud zajede do Iowy a začátkem dubna přijede do Nebrasky. Bylo by žádoucno, aby nebrašti naši krajané, kde jen trochu je to možno, o přednášky ty se přihlásili. Pan Pelant přednáší velmi poutavě a zajímavě. Posluchačstvo z takové přednášky má prospěch, poněvadž pan Pelant nesnaží se pouze působiti na cit, nýbrž snaží se své posluchače poučit. Doufáme pevně, že panu Pelantovi dostane se na našem Západě toho nejvřelejšího přijetí.

*

Na jiném místě přinášíme zprávu o pohřbu velikého básníka a člověka Svatopluka Čecha. Český lid ukázal, jak velice váží si básníka, který dal mu zpěvy, tak vystihující jeho cítění. Nesčetné byly ty davy, jež přišly vyprovoditi na cestě poslední jednoho z nejlepších našich lidí. A všichni měli v srdci žal, upřímný žal nad úmrtím všemi vrstvami národa zbožňovaného básníka. Nepřehledné množství dělnictva s rudými karafiáty stálo vedle nesčetných řad dělnictva národního s karafiáty červenobílými. Tu skupiny Sokolů, tu studentů. Všichni bez vyjímky přišli, by naposled vzdali poctu velikému člověku. Není pamětníka, který pamatoval by smutek tak všeobecný. Za rakví šel celý národ, mohlo se říci. Svatopluk Čech za svého života vždy toužil po takovém sloučení všech stran, ale nedočkal se ho. Jen jeho přátelé viděli vše sloučeno u jeho rakve.

*

Dne 28. března bude tomu 316 let, co narodil se velký učitel národů Jan Amos Komenský. Význam Komenského ocenili již dříve a dnes uvádíme slova, jež napsal o něm Bohumil Mareš ve spisku, určeném pro mládež českou: Komenský byl jedním z předních mužů, jimiž honosí se lidstvo; v národě českém po Husovi jest nejslavnějším. Vynikáť jako člověk, jako Čech, jako vychovatel, jako spisovatel. On byl velikým, neunavným a svědomitým pracovníkem; měl vždy před sebou cíl jistý, jediný, stálý; neříkal, že vykoná, ale vykonal; pílí mravenčí sněl v jedno, co přesahuje sílu jednoho člověka a jednoho života. Sepsal více než 100 spisů českých a latinských, většinou velice významných. Komenský byl posledním bratrským biskupem. Jednota r. 1457 založená začala vynikajícím mužem Petrem Chelčickým a dokonala větším ještě, Komenským; jak plamen před shasnutím ještě jednou, naposledy vzplane, tak jednota před svým shasnutím naposledy v Komenském soustředila své krásné vlastnosti. Co jako arciučitel národů velkolepého vykonal, zná a z toho se těší každé dítě ve škole novověké. Národ svůj upřímně a věrně až do smrti miloval; mysle především na své drahé Čechy sloužil všem národům; jim přestává v písemnictví vybroušenost českého jazyka kdys Husem začatá a Jednotou na výši přivedená. Věda, že kdo prospívá ve vědách a schází v mravech, více schází než prospívá — snažil se ctnostmi se zdobiti. Jako člověk byl mysli ušlechtilé, nezištný, skromný, snášelivý, citu hlubokého a vůle pevné, laskavého vzezření a dobrotivých činů. Nechtělť "býti podoben sloupům oněm při cestách, kteří, kudy jíti se má, toliko rukou rozpřaženou ukazujíce sami nejdou." On jest pravou chloubou naší vlasti. Nechť zdobí se, mládeži drahá, jeho památkou srdce tvé a jeho zásadami život tvůj k naplnění proroctví vznešeným mužem (Leibnitzem) r. 1671 pronesného: "Doba bude, kdy zástup dobrých lidí bude pěstovati tě, Komenský, i skutky naděje tvé, až i žádosti."

*

Na nadávky, jichž panu Karlu Pelantovy dostalo se od kliky Geringerovy, odpověděl tento na veřejné schůzi v Chicagu. Pro zajímavost uvádíme z této přednášky následující: Kdo se vysmívá knězi, ač je v něm samém mnoho kněžského či církevnického, ten není svobodomyslný. — Volným myslitelem je ten, kdo pracuje rozumově. Kdo působí jen na cit, na kázáních, v přednáškách atd., hraje komedii, není volným myslitelem. — Kdo lže a překrucuje, není svobodomyslný; kdo odsuzuje snahy po lepším žití, není svobodomyslný; kdo s poučováním lidu, ať v časopisech nebo přednáškách hraje komedii, není svobodomyslný; kdo se vysmívá knězi, ač je v něm samém mnoho kněžského a církevnického, není svobodomyslný; kdo provozuje za peníze obřady, lže city, o kterých neví, není svobodomyslný: — Co je to svobodomyslnost? Definicí jeho hojně. Já podávám také jednu, která to asi nejlépe vysvětluje. Je to vyspělý rozum, jenž chápe i jednání druhých. Tudíž ten člověk, který se dívá rozumově okolo sebe, porovnává jednání druhých, snaží se nalézti pravdu, je svobodomyslný. Podstata svobodomyslnosti je touha po pravdě, hledání pravdy, hlásání pravdy. Kdo lže, zkrucuje, ten není svobodomyslný, protože zapírá hlavní podstatu volného myšlení: pravdu. Prosím, abyste si toto prvé charakteristikon volného myslitele zapamatovali. Dále jsem pravil, že svobodomyslný je ten, kdo chápe jednání druhého. Kdo štve na druhého, že má jiné politické přesvědčení, není svobodomyslným. To jsou zbraně klerikálů, ti nemají dost zbraní druhých, rozumových, proto sahají k zbraním neušlechtilým, neethickým. To vidíme po celém světě, jak stoupenci té či oné církve denuncují úřadům nepohodlné osoby, ukazují rameni světskému, že názory jiných lidí jsou lidská společnosti nebezpečny.

TRAGEDIE PODTATRANSKÁ.

Po severní hranici Uher táhnou se krásné hory, zvané Tatry. Je to jeden z nejpěknějších koutů v Evropě a těm, kdo jednou tam zavítali, nikdy nevymizí z paměti. Nádherné lesy rozprostírají se všude, kam oko dohlédne a jinde opět vysoko pnou se zašedlé kamenné štíty. Za letních dnů možno slyšeti na všech stranách krásný a rázovitý slovenský zpěv a za večera dojímavé halekání valachů a honelníků...

A pod těmi horami tak krásnými žije nešťastný lid slovenský. Žije pod jařmem, kterému snad ve světě není rovno. Maďaronská vláda vydala heslo: Vyhubit Slováky. A úmysl tento hodlá za každou cenu provésti. Útisk přichází za útiskem a žádná zbraň není špatnou maďarským šovinistům ve snaze vyhubiti vše, co je slovenského. Slovenské dítky násilně jsou maďarisovány, vůdcové slovenští posíláni do žalářů a způsobem nejkrutším pronásledováni. Žalno je člověku vyprávěti o utrpení našich bratří...

Čtenáři naši zajisté dosud v paměti chovají hroznou událost, jež pod Tatrami udála se v říjnu minulého roku. Dějištěm hrozné této podtatranské tragedie byla malá dědina Černová, ležící při samém úpatí Nízkých Tater, na břehu Váhu. V dědince té osadníci přičiněním svého faráře Hlinky postavili si pěkný kostel, který dne 27. října měl býti vysvěcen. Osadníci žádali, aby vysvěcení kostelíka přítomen byl upřímný slovenský kněz Hlinka, který v té době pro své slovenské národní smýšlení nalézal se ve vyšetřování.

Na kostel ten, vyjímaje osadníky v Černové, nikdo nepřispěl ničím. Na rozkaz biskupův kostel měl býti posvěcen násilím bez přítomnosti Andreje Hlinky. Tomu chtěl lid zabrániti. Osudného onoho dne shromáždili se obyvatele dědiny u vjezdu vesnice a očekávali příjezd kněží. Když kočáry s kněžími a služnými přijely k dědině, jeden ze shromáždění přistoupil ku kočárům a klidně vyzval kněze k návratu, poněvadž lid nechtěl, aby kostel bez přítomnosti jejich vůdce Hlinky byl vysvěcen. Lid netvářil se nikterak zuřivě, ale vzdor tomu na pokyn služného četníci začali do lidu stříleti. Ve chvíli zem zabarvena byla krví. Četníci stříleli do lidu jako diví. V několika minutách několik rodin připraveno o své živitele, sourozenci o bratry...

Hnusný tento čin maďarských šovinistů otřásl celou Evropou, neboť stalo se tu bezpráví, jaké marně hledali bychom v dějinách posledních let.

Po hrozném krveprolití dědina zaplavena byla vojskem, útočníci vyšetřovali u trpitelů a celá řada lidí byla zatčena a obviněna ze vzpoury.

V minulých dnech měla tragedie podtatranská svou dohru před soudem v Ružomberku. A dopadl zcela po přání zuřivých Maďarů.

"Slovenský Denník", vycházející v Pittsburgu, Pa., o rozsudku obdržel následující telegram: Rožumberská sedria vyhlásila výrok proti 55 obžalovaným černovským Slovákům a Slovenkám, souzeným pro vzpouru proti vrchnosti. Výrok zní: Hlinkova sestra, provdaná Anna Fulová odsouzena jest na tři roky do trestnice. Jan Javorka, Andrej Sliačan a Anna Kosová, roz. Bačkorova, odsouzeni jsou do žaláře na dva roky. Tři jiní Černované odsouzeni byli do žaláře na 18 měsíců. Jedenáct Slováků a Slovenek odsouzeno bylo k jednoroční vazbě ve vězení. Osm jiných odsouzeno do vězení na 8 měsíců. Patnáct odsouzeno bylo do žaláře na půl roku. Jedna Slovenka odsouzena byla do vězení na 4 měsíce. Anna Fulová, rozená Hlinková, která delší dobu nalézala se ve vyšetřovací vazbě, byla hned po rozsudku uvězněna.

Všichni odsouzení byli pro vzpouru proti vrchnosti, totiž proti rožumberskému služnému Zoltánovi Pereszlényimu a maďarským kněžím, kteří proti vůli lidu dne 27. října 1907 šli světit kostel, ale na místo posvěcení kostela zavraždili 16 Slováků a Slovenek, množství ranili a to vše ve jménu státu, ve jménu oplzlé maďarisace. Maďarským katům na tom nebylo dosti, že zničili 16 životů, oni chtěli ospravedlnění a obvinili Černovany, že protivili se vrchnosti, když tato chtěla posvětiti kostel. Jaká to vzpoura byla, je známo. Fiškus udal, že lítaly kameny, ale to nebylo pravda. Celá vzpoura záležela v tom, že jistý mladík chopil se uzdy koní, když maďarský farář kterýsi slovy: "A na ten truc poháňaj!" rozkázal kočímu, aby vjel do zástupu. V té chvíli rozlehly se čtyry salvy a v zástupu ozvalo se kvílení umírajících. To byla celá vzpoura proti vrchnosti. Jenom za to, že stáli v zástupu, který čekal na kraji dědiny, byli ubožáci odsouzeni na řadu měsíců do žalářů. Jedny kryje černá země a druhé odtrhnou od rodin a vsadí do žaláře. Tak vyžaduje to maďarská spravedlnost.

Osud černovských obětí maďarského šovinismu bolestně dotkne se všech slovanských srdcí. A mimoděk namane se otázka: Což není tu cest, aby se této bezpříkladné nespravedlnosti zabránilo?

CESTA KE SLÁVĚ.

"Nová Patti", Louisa Tetrazziniova, mladá italská pěvkyně, jež byla nedávno objevena v Londýně a nyní v manhattanské opeře v New Yorku uchvacuje americké obecenstvo, líčí v anglickém listě zajímavým způsobem pocity, jaké ji ovládaly při prvním vystoupení v Covent Gardenu i v Hammersteinově opeře v New Yorku.

Nadšená chvála anglických hudebních kritiků napjala nanejvýš očekávání newyorského obecenstva, ale nescházelo také skeptiků, kteří očekávali vystoupení Italky s jakousi nedůvěrou. Bylo by bláhovostí a nepravdou, kdybych chtěla popříti, že jsem byla hrozně rozčilena, když jsem poprvé vystoupila za rampovými světly Manhattanské opery. Bylo to něco jiného než v Londýně, kdež jsem byla ještě úplně neznáma a kde se dalo vše získati a nic ztratiti. Posud vidím před sebou mnoho prázdných řad v přízemí Covent Gardenu a zdvořile lhostejné chování obecenstva v lodích. Atmosféra velké nudy ležela v prostoru a bylo mi, jako bych četla v každé z těchto nehybných tváří: Přišli jsme, abychom se jeden večer hrozně nudili, pospěš si, prosíme a zkrať to, pokud možno. Pro zpěvačku mé povahy bylo toto obecenstvo jakýmsi vyzváním, ba více, pramenem inspirace. Krev moje se vzbouřila, bylo mi, jako by celé moje cítění přecházelo v můj zpěv a každá žilka mého těla chvěla se vůlí, podmaniti si toto obecenstvo, o němž jsem věděla, že se dá těžko získati, ale jednou získáno, zůstává věrným. Potom jsem cítila, jak ponenáhlu magnetický proud tvoří spojení přes rampová světla mezi mnou a obecenstvem. A později — při následujících mých večerech nebylo již žádných prázdných řad v parteru.

Ale v New Yorku očekávaly mne jiné okolnosti. Noviny oznamovaly, že již několik dní před mým vystoupením se platily za lístky neslýchané ceny a že celý New York bude v opeře, aby mne slyšel. Dva dni před tím dávali v Metropolitan Opera House "Traviatu" a všechny listy chválily provedení. Věděla jsem tedy, že mne očekává nejen ostrá kritika, ale také srovnávání, hrozná to můra pro mladého umělce. Londýnské obecenstvo zdálo se mi říkati: "Nudím se." — V New Yorku měla jsem pocit, jako by mi odevšad znělo vstříc: "Víme vše o tvých úspěších, ale nevěříme z toho ani slova, pokud nás nedonutíš." Nebylo divu, že jsem cítila stísněnost v hrdle, když jsem vystoupila, abych zpívala píseň 'Libiamo'.

Každý zpěvák mi porozumí, řeknu-li, že jsem z počátku sotva poznávala svůj vlastní hlas. Cítila jsem hned, že prošlo domem jakési hnutí tajeného sklamání. Zdálo se, že každý šeptá svému sousedu. "To jest tedy ta velebená Terazziniova, to jest ta žena s hlasem, jenž se v Londýně tak líbil?" Tento okamžik pochybnosti mne zachránil, všechna moje stísněnost zmizela jako kouzlem, nalezla jsem opět vládu nad svým hlasem a znova zachvátila mne ona horečná, nezadržitelná vůle zvítěziti, jakou jsem pocítila tehdy před lhostejnými tvářemi v Covent Gardenu. Zpívala jsem arii a pak 'Semper Libera' jako bych vůbec nestála na jevišti a měla jsem jediný nádherný pocit úplného rozplynutí v umění.

Když jsem skončila vysokým E, vzkypělo to dole v obecenstvu. Mocný jásot se zvedl, nekonečná bouře pochvaly a v to znělo "bravo" a "bis" mých krajanů. Nevím, jak dlouho tato malá bouře trvala, zdálo se mi, že jsou to hodiny, ve skutečnosti však to bylo jen asi deset minut. Polo mechanicky jsem se ukláněla a opět ukláněla, napřed sama, pak s jinými pěvci, pak s ředitelem Campaninem (jenž jest ostatně mým švakrem), potom se samým Hammersteinem. Když konečně opona spadla, spěchal Hammerstein nadšeně ke mně a pravil, že jsem newyorské obecenstvo získala. Jako žena dala jsem se hned do pláče, kde by muž snad se smíchem vyhodil klobouk do výše.

Z CESTY NA LABRADOR.

Mrs. Hubbardová, choť odvážného cestovatele, jenž v říjnu r. 1903 zahynul na nešťastné výpravě do vnitra Labradoru, přejala vědecký odkaz svého manžela a provedla šťastně jeho plán, prozkoumati a nakresliti dvě posud málo známé řeky Nascaupee a George. Nyní popisuje svou cestu ve "Windsor Magazine".

Výpravu sledovala z počátku od svého východiště u jezera Melville řeku Nascaupee, aby dospěla až k jejím pramenům. V těchto krajinách s mnohými řekami a jezery lze se dostati do vnitra země pouze po vodě, ale na prudké, vodopády přervané řeky může se odvážiti jen zkušený plavec. Na podporu domorodců z východní části Labradoru nelze spoléhati, poněvadž nemají žádné zkušenosti v řízení kanoe a kromě toho mají zvláštní strach před vnitrozemím. Mrs. Hubbardová byla provázena věrným druhem jejího manžela George Elsonem, jenž s Hubbardem vytrval v největším nebezpečí a s nesmírnou námahou zachránil jeho mrtvolu i zápisky. Kromě toho sestávala výprava ještě ze čtyř velmi zkušených lovců a veslařů. Vezli sebou dva stany, dva čluny, 19 sněh dlouhé a 750 liber potravin.

Plavba po řece Nascaupee stávala se stále obtížnější, čím dále proti proudu pronikali a velmi často musili čluny vytáhnouti a vléci je po písečných pahorcích nebo trnitými houštinami. V rozsahu více než 60 anglických mil byla krajina, kterou procházeli, zpustošena požárem. Oheň zuřil tam před 25 lety, ale posud bylo viděti jen písčitou poušť s černými pahýly stromů mezi holými, skalnatými horami, jež uzavíraly údolí. Pak změnil se náhle obraz krajiny, všude nejbujnější vegetace a panenský prales, jehož temné linie v malé vzdálenosti vroubily břehy.

Plavba pokračovala opět rychleji, když se cestovatelé dostali na jezero Seal, jednu z největších rozšíření řeky Nascaupee. Kdežto posud byl lov velmi skrovný, nalezli nyní mnoho zvěře; první ulovený karibu poskytl skvostnou pečeni. Dále dospěli po řece k jezeru Michikamau a paní Hubbardová spatřila za jezerem vysoké, rozeklané hory, na nichž před dvěma lety manžel její podnikl poslední zoufalý boj s nepříznivými poměry. Zde poprvé byli cestovatelé překvapeni příšerným dutým zvukem, jaký vyrážejí potáplice. Jezero bylo klidné, jen ledové kry pomalu po něm pluly jako miniaturní ledovce a když slunce zapadalo, zalilo hladinu vodní svým leskem. Tu ozvaly se pojednou žalostné zvuky, bolestné lkání neslo s nad lesklými vlnami a zaléhalo v dáli, budíc ostrou ozvěnu. Příšerná tato hudba kontrastovala s jasně modrým nebem, po němž letěly bílé mráčky a cestovatelé seděli zaraženi ve svých malých člunech, naslouchajíce v hluboké pustině podivným hlasům ve vzduchu. Náhle lkání ustalo, zábadní ptáci umlkli.

Po další plavbě proti proudu vepluli na menší jezero Michikamats. Zde setkávali se s velkými stády karibů, jež skytala hojnou loveckou kořisť. Jednoho dne spatřili ohromné stádo mnoha tisíc těchto zvláštních sobů, z nichž část plovala jezerem k ostrovu asi tři čtvrti míle vzdálenému, takže hnědá jejich záda tvořila nepřetržitý most od břehu až k ostrovu. Od jezera Michikamatsu pokračovala cesta na sever. Čluny musily opět býti neseny a konečně dosáhla paní Hubbardová triumfu, že jako první bytost bílého plemene stanula u pramenu řeky Nascaupee.

STÁLE V NEBEZPEČÍ.

Ve vzdálenosti deseti mil od Kansas City nalézá se vesnice Holmes Park, jejíž obyvatelé žijí v neustálém strachu před hroznou smrtí. V těsném sousedství vesnice stojí prachárna, v níž vyrábí se denně 1000 soudků nejsilnějšího trhacího prachu. Na několik sáhů od malé, bíle natřené školy, kolem níž vesnické děti ve hře pobíhají, nalézá se velké skladiště, v němž uloženo jest 20,000 soudků prachu. Kdyby tato výbušná látka explodovala, pobořila by každý domek ve vesnici a zároveň by se v Kansas City domy jako při zemětřesení otřásaly.

V prachárně této pracují 24 dělníci. Smrt, zřejmá a děsná smrt číhá na ně v každém koutě a zírá jim do obličeji každým okamžikem. Nejslabší jiskra, odlétnuvší z kusu železa, zavinila by výbuch, který by se stal každému z nich osudným. Tito lidé, kteří musí býti stále na smrt připraveni, mají obličeje vážné s tahy až úzkostlivými; strach a stálá nejistota, jak bude v příštím okamžiku, vryly do nich svá znamení. Žádný člověk nezapomíná, v jakém ovzduší se nalézá a také nikdy tak svobodně si nepočíná, jako jiní dělníci. V prachárně a kolem ní nezaslechnete nikdy píseň a smích. Lidé pracují v naprosté tichosti.

Duševní napjetí jest veliké, ba nesnesitelné a dělníci také se zde dlouho nezdrží. Přicházejí a odcházejí. Někteří vydrží rok, ale těch jest pramálo. Většina jich vzdává se místa po několika měsících a mnozí po několika týdnech. Ale vždy místa jejich rychle novými silami se obsadí. Vysoké mzdy lákají nové pracovníky. Lidé, vykonávající obyčejnou každodenní práci, dostávají nejméně 2 dollary denně; jiní dělníci, pracující v prostoře, určené k zrnění střelného prachu, kde každým okamžikem dojíti může k výbuchu, dostávají tři a půl dollaru denně — což na tamější poměry jest plat značný.

Člověk může býti odvážlivcem od kosti, míti odvahu k zápasu s celým světem, a do prachárny může vstoupiti bez sebe menšího strachu, ale uvnitř i kolem budovy spatří všude až úzkostlivé přípravy proti hrozné explosi a celé ovzduší záhy i na něj počne jeviti účinek. V každém koutě a při každém kroku můžete čísti výstrahy: "Sirky na žádném místě této budovy není dovoleno nositi, nesmí se zde kouřiti, nesmí se tlouci železem o železo, žádné lihoviny nesmějí se zde píti" a mnohé jiné přísné zápovědi. Bude viděti své spoludělníky, jak úzkostlivě a s velkou opatrností se pohybují, jak pozorně věci zdvihají a opět je ukládají, jak tiše a bázlivě došlapují, dávajíce pozor, aby noha o roztroušený prach pruděeji nezavadila. Více než vše ostatní dotýkati se ho bude pohled na obličeje jeho spoludělníků a záhy týž poděšený vzhled utkví i na jeho obličeji; budou jej pronásledovati sny o hrozné katastrofě za noci, jež pak trápiti budou mysl jeho i za dne a konečně dospěje k bodu, kdy se mu stanou poměry nesnesitelnými a vzdá se práce.

Ženy dělníků v prachárně trpí nervovým napjetím právě tak, jako jejich muži. Vědí dobře, jestliže k explosi dojde, že nastane z nenadání, bez jakékoliv výstrahy. Avšak dítky hrají si kolem školy právě tak bezstarostně a vesele jako jinde. Nechápou pochmurnost života ve vesnici s prachárnou.

Celý závod rozprostírá se na šedesáti akrech půdy. Tato jest velice hornatá. Prachárna skládá se z dvaceti oddělených domků, jež všechny zbudovány jsou ze železných plátů. Každý zbudován jest v dutině vykopané ve stráni vrchu a jeden od druhého jest dosti vzdálen, aby zmenšeno bylo nebezpečí všech, kdyby explose v jednom se udála. Dělník jeden, který se vzdával svého místa v prachárně, pravil: "Nejvíce trápilo mne, že malý domek, ve kterém jsem pracoval, zasazen byl do jámy na úpatí vrchu, takže při explosi vyletěl by přímo vzhůru do povětří. Okolnost ta zaměstnávala neustále mou mysl a obrazotvornost představovala mně, jak v plamenech letím do vzduchu. Musil jsem se vzdáti práce, sice bych sešílel."

Prach vyrábí se z nitratu, jejž dovážejí z Peru, síly z Louisiany a dřevěného uhlí z Missouri. Uhlí a síra vloží se do velkých železných bubnů a k nim přidají je kulaté kousky oceli. Bubny točí se celou noc a do rána ocelové kuličky rozetrou uhlí a síru na černý prach. Ten pak naloží se do pytlů a dovese do čtyř mlýnů, postavených na svahu. Každý mlýn opatřen je velkou pánví, mající devět stop v průměru a ocelové dno. V pánvi nalézají se ocelová kola, 24 palců široká a měřící 6 stop v průměru; každé váží třináct tun a točí se na ocelovém dnu pánve. Dřevěné uhlí, síra a nitrat vloží se do pánví. Za dvě hodiny jest smíšenina tato koly zpracována a důkladně promíchána. Pak vloží se do lisu, kde vtěsnána jest do dlouhé bedny, plné aluminiových plátů, stojících vždy dva palce od sebe. Hydraulickým tlakem stlačuje se směs na placky v objemu 24 čtverečních palců a silných jeden palec. Placky octnou se na to v prostoře, kde rozemílány jsou na zrna různé velikosti. Zrna pak vkládají se do pytlů a odvážejí do jiného mlýna, kde se nasypou do cylindrů a otáčejí až nabudou tepla 160 až 200 stupňů. Každé zrno vezme na se lesklý obal od tuhy, která uchová prachové zrno a upravuje je pro trh. Pak jest prach přebírán dle velikosti a naložen do kovových nádob, které pojmou 25 liber. Nádoby ty ukládají se do skladiště.

W. Gallet, superintendent závodu, vyrábí prach po celý svůj život. Tázán byv, zdali pociťuje při svém zaměstnání strach, odpověděl: "Well, musil bych býti hlupákem, abych řekl, že ne. Ale jsem fatalistou. Každý člověk musí zemříti, jak osud jeho určuje. To jest moje filosofie a s tou jdu za svým povoláním v prachárně."

Následkem požití špatně stravitelné potravy bývá žaludek přiveden ze své míry a nastává často zácpa. Dra. Augusta Koeniga Hamburské kapky v takovém případě zjednají nejrychleji úlevu.

J. V. KAŠPAR

vlastní

Metzovu síň a restaurant

1245-57 již. 13. ul., Omaha.

TEL. DOUGLAS 7417.

Výborná česká kuchyně a čisté postele, výborný Metzův ležák, dobré české doutníky a prvé třídy lihoviny domácí i importované. Objednávky z venkova vyřizují se přesně a rychle.